

► Yüzelli yıldan bu yana, İstanbul'da kayıkçılık. Sonra Haydarpaşa garı.. İkkin geldikleri yer Kurbağalidere de olabilir. Başka yerler de. Ama ortadaki meraklı olay... Şu bilmezsin, deniz görmemişin denizden ekmeğini çıkarması...

Neden Geliyorlar

-3-

Yaşar Kemal, Çankırılı balıkçılar arasında.

'Köyde tarlamız, kapımızda sığırımız ve İstanbul'da kayıklarımız var'

Burası Çankırı'nın Apsarı köyü. Yüz yirmi evlik. Düzlükte. Uzun telli kavakları var. Toprağını dersin susuzluktan yarılmış, kıraç. Susuzluktan yarılıp da dış diş olmuş tarlalar bire üçten fazla vermez. Netsen, neylesen vermez.

Bu bire üç verimi de yağmura, kara bağlı. O yıl yarıyacak kadar kar, yetecek kadar yağmur yağmamışsa yarıdan batın. Bir tek tane bile kaldıramazsın topraktan. Tohumların çürür gider. Karnecılara yem olur gider.

Apsarı'nın yanından küçükük bir çay akar. Kıyısında sıska söğütler, telli kavaklar çatlamış toprağı gölgeler. Hep düzlük, hep çatlamış toprak, hep dayanılmaz sıcak.

Bu küçük çay da yazın kurur mu sana. İçecek suyu bile zor bulursun.

Apsarı köyü oldu olalı, kendini bildi bileli gurbetçi

Apsarı köyü yüz yirmi evlik. Apsarı'nın tarlası öylesine az ki, her yıl güzel güzel yağmur yağsa, toprak da bire üç yerine, bire beş verse gene köylüğü geçirdirmez.

Apsarı köyü Apsarı köyü oldu olalı, kendini bildi bileli gurbetçi. Orta Anadolu'nun kıracı, Karadeniz'in kayıllığı, Eğin'in, Erzurum'un, Dersim'in dağları gibi gurbetçi.

Görüntü uçsuz bucaksız, bir iki söğüt, telli kavak.. Yalınzlık koydukça koyar. Başını al da dış yollara. Başka bir çaresi, mîmkîntî yok.

Ver elini İstanbul, ver elini Çukurovanın tarlaları, ver elini İzmir'in inciri, ver elini..

Tez gel ağam tez gel, olma muhanet Gurbet icat eden görmesin cennet Ver elini gurbet türküsü..

Ve burası Kadıköy İskeleyi, ve burası Haydarpaşa garı. Haydarpaşaya, siyah, sağlam, durmuş oturmış, çirkin taşlarına kar yağıyor. Kadıköyün denizine kar yağıyor. İnsanlar üstüste, insanlar birbirlerine abanmışlar vapurdan çıkıp, vapura biniyorlar. Paltolarına, gocuklarına, kürklerine sarınmışlar. Trenden inip, trene biniyorlar. Kadıköy İskeleyi, Haydarpaşa garı binbir ayak. İnsanların üstüne kar yağıyor. Saat sabahın yedisini. Ve güzelim İstanbul, bilicimle sivri binareleriyle kar altında, İstanbul üstüştü, İstanbul büzülmüş soğuktan. İstanbul ellerini koynuna sokmuş.

Ve Kadıköy iskelesinin denizinde bir sıra kayık ve kayıkların içinde kayıkçılar. Omuzlarında İstanbul kar'ı. Kadıköyden Haydarpaşaya götürmek için yolcu bekliyorlar.

İki kadın, bir çocuk merdivenleri inip beklediler. En öndeki, sıradaki kayıkçı kayığıni kıyıya çekti. Kayıkçı sarışın bir genç.

"- Buyurun efendim," dedi. Çok terbiyeli. Kadınları ellerinden tutup kayığa aldı. Sonra da çocuğu. Kükreklere asıldı, kara dumana boğul-

► Ve burası Kadıköy İskeleyi, ve burası Haydarpaşa garı. Haydarpaşaya, siyah, sağlam, durmuş oturmış, çirkin taşlarına kar yağıyor. Kadıköyün denizine kar yağıyor. İnsanlar üstüste, insanlar birbirlerine abanmışlar vapurdan çıkıp, vapura biniyorlar. Paltolarına, gocuklarına, kürklerine sarınmışlar. Trenden inip, trene biniyorlar. Kadıköy İskeleyi, Haydarpaşa garı binbir ayak.

muş Haydarpaşaya çekti. Güçlü bir çekişi var kürekleri ve usta elleri..

Çankırılı Mustafa...

Bir başka kayığa da ben bindim. Kayıkçı yaşlı. Bilekleri kılı ve kalın. Kılırları ağarmış. Saçları, gür kaşları ağarmış. Altmış beşten yukarı.

"- Adın ne?" dedim.

"- Mustafa," dedi.

"- Nerelisin."

"- Çankırılı."

"- Nereliyim dedin baba? Haaa?"

"- Çankırılı oğul."

Çankırının Apsarı köyünden."

"- Çok güzel kürek çekiyorsun."

"- İmişiz."

"- Ben Karadenizli sanmıştım seni."

"- Herkes öyle sanır."

"- Buradaki kayıkçılar içinde senden başka Orta Anadolu'lu yok herhalde. Sen de nasılsa..."

"- Şu gördüğün kayıkçıların tümü de Apsarı.. Çankırının Apsarı köyünden."

"- Öyleyse köyünüzden büyük bir su akar."

"- Kel bir çaydan başka su akmaz. O da yazın kurur."

Mustafa Ağa ilk denizi görünce şaşmamış. Ben de Orta Anadolu'nun kıracından kopup gelip de İstanbul denizinde usta kayıkçı olan Mustafa Ağamın haline şaşmadım.

"- Kaç yıldır gelirsiniz?"

"- Ben kendimi bildim bileli geliriz."

"- Nasıl icat olunmuş bu iş buraya?"

Apsarı köyü nasıl düşmüş denize?"

"- Uzun iş. Bir gün gel sana anlatırım."

Mustafa Ağamın yakasını bırakmadım.

► Ve Kadıköy iskelesinin denizinde bir sıra kayık ve kayıkların içinde kayıkçılar. Omuzlarında İstanbul kar'ı. Kadıköyden Haydarpaşaya götürmek için yolcu bekliyorlar.

"- Burada çok eskiden, zamanın iyice bilmiyorum, benim dedem zamanında belki, buranın kayıklarını bir Rum çalmıştırmış. Bizim köyden birisi de o Rum'un yanına çıraklığa yelermiş. Birkaç kuruş kazanıp köye yollarmış. Bunun yanında uzun zaman çalışmış. Usta kayıkçı olmuş ki, olmaya gitsin. Ama Rum ona hakettiği kadar parayı hiç bir zaman vermemiş. Bir gün Rumla kavga etmişler. Adam bunu yanından koymuş. Bizimki de bir kayık almış, başlamış çalışmaya. Rumun adamları bizimkini çalıştırmamışlar burada. Döğmüşler. Eskiler böyle anlatırdılar. Bizimki de soluğu

mesele almış. Uşakları başına topladı, böyle böyle, böyle, böyle demiş. Haydi gidelim, İstanbul'a.

Kadıköy-Haydarpaşa arasında...

Kadıköyle Haydarpaşa arasında kayıkçılık yapalım. Amanın, bizim uşakları nasıl gitsinler de Kadıköyde kayıkçılık yaparsınlar? Bu olacak iş mi? Çoğu daha denizin yüzünü görmemiş. Ama, öteki adamın da hemşerilerine ettiği onurlarına dokunmuş. Tam böyle anlatırdılar eskiler. Bizimki de demiş ki, şurada varız on kişi, İstanbul'a varınca kıracı sınıra, iki kayık alırsın, bir de benim kayığım var, etti mi üç? Ben sizin hepimize kayıkçılığı, denizi, yüzmeyi öğretirim. Sonra biz de nöbetleşe üç kayıkta çalışmaya başlarız. Böyle yapmışlar, gelmişler İstanbul'a. Yaz günümüş, Almışlar kayıkları, başlamışlar talime. Tam altı ay talim etmişler. Ondan sonra başla-

mışlar Haydarpaşaya Kadıköy arasında adam taşınmaya. Rumun adamlarıyla de kavga uzun zaman sürmüş. Ama bizim köyden bundan sonra gelen gelene. Tabii bizim köylüler onları oradan püşkürtmüşler. Kadıköyle Haydarpaşa arasında denizi bizimkilerin olmuş. O gün bu gündür Apsarılılar buraya gelir gelir giderler. Ovarızda tarlamız, bağımız, bahçemiz, kapımızdır... İstanbul'da da kayıklarımız... gurbet zor. Ne de olsa, denizimiz, yerimiz yurdumuz da olsa gurbet zor."

Dün Kadıköye gidince ilk işim Mustafa Ağamın babası da kayıkçılık yapmış burada. Onun da babası. Demek ki, şöyle düz hesapla yüz, yüzelli yıl.

Yüzelli yıldan bu yana, İstanbul'da kayıkçılık. Sonra Haydarpaşa garı.. İkkin geldikleri yer Kurbağalidere de olabilir. Başka yerler de. Ama ortadaki meraklı olay... Su bilmezsin, deniz görmemişin denizden ekmeğini çıkarması...

Bu köy kaç yıldan beri gelir de burada kayıkçılık yapar? Sordum soruşturdum bilen yok.

Mustafa Ağa altmışbeş yaşında. Mustafa Ağamın babası da kayıkçılık yapmış burada. Onun da babası. Demek ki, şöyle düz hesapla yüz, yüzelli yıl.

Yüzelli yıldan bu yana, İstanbul'da kayıkçılık. Sonra Haydarpaşa garı.. İkkin geldikleri yer Kurbağalidere de olabilir. Başka yerler de. Ama ortadaki meraklı olay... Su bilmezsin, deniz görmemişin denizden ekmeğini çıkarması...

(*Yaşar Kemal Röportaj Yazılığında 60 Yıl', Yaşar Kemal Yayınları)

NOT: Yazının orijinaline sadık kalmıştır.

YARIN: 'KADIKÖY-HAYDARPAŞA ARASINDA 48 SANDAL İŞLER, 49 OLMAZI'